3 1761 08122424 8

Masaryk, Tomas Garrigue
Poselstvi presidenta
prof. T G. Masaryk

DB
217
M3A58
1919

Poselství

presidenta

prof. T. G. Masaryka,

přednesené ve výroční schůzi Národního shromáždění dne 28. října 1919.

Státní tiskárna v Praze III.

DB
217
M3A58
1919

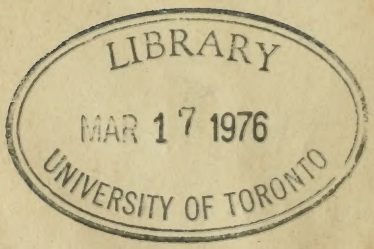

Pane předsedo Národního shromáždění!
Paní a páni poslancové!

Pan předseda Národního shromáždění ve shodě s vládou pozvali mne, abych dnes promluvil; přislíbil jsem rád a nerad. Nerad — neměl jsem kdy řeč svou náležitě vypilovat; rád — mám vhodnou příležitost povědět slovo k některým žhoucím otázkám dne. Dnešní den zakončuje řadu památných dnů naší revoluce a politického vítězství; byl prohlášen za svátek národní a hodí se tudíž velmi dobře k vážným úvahám o nedávné minulosti a blízké budoucnosti.

Mnoho bude se dnes vzpomínat našeho revolučního hnutí a sám mám po této schůzi zahájit viditelnou jeho historii; zde uskrovním se na stručnou úvahu.

Naše revoluce měla zvláštní ráz. Za hranicí spočívala v promyšlené a pilné propagandě a diplomatické práci; vedle toho zorganisovali jsme armádu a připojili jsme se k válčícím Spojencům, od nichž jsme byli uznáni za pravidelnou válečnou moc. Doma se pracovalo s naší strany bez krveprolití, třebaže habsburské Rakousko brutálně naše lidi věšelo, stříleło a všemožně potlačovalo. Je to jistě zvláštní revoluce — revoluce po výtce pracovní a právě tím v nejlepším slova smysle demokratická; a tato revoluce zajistila nám vítězství. Vítězství veliké. Bylo často řečeno, že státy trvají, čím vznikají. Naše republika vznikla pravidelným bojem v poli

a prací a prací naše republika se udrží; boj, doufejme, nebude již potřebný. Přestáli jsme v poměrném klidu již jeden rok; fysiologové nám říkají, že prvý rok lidského života je pro trvání individua rozhodný. Snad smíme analogie užít také pro náš stát. Ovšem — jest naším úkolem, politikou hodně promyšlenou naši republiku nejen udržet, nýbrž dokonale vybudovat.

Dědictví rakousko-uherské a těžká poválečná situace Evropy a specielně Evropy Východní dělají nám náš úkol obtížným.

Historikové a politikové mnoho uvažovali o poměru politiky zahraniční a vnitřní. Byly vysloveny theorie, že politika zahraniční je důležitější, jiní přiřkli větší důležitost politice vnitřní. Větším dílem, že někdy mají poměrně větší důležitost události a poměry zahraniční, někdy vnitřní; v celku však kladl bych důraz na harmonii obojí politické činnosti. Na každý způsob musíme si zvykat při vší naší veřejné činnosti doma pamatovat na to, jak zároveň působíme za hranicí. Každý pozorovatel může se snadno přesvědčit, jak na př. náš obchod do značné míry je závislý na zahraniční politice. Stejně naše finance a celý náš průmysl, také naše zemědělství a naše sociální reformy a vůbec všecka naše politická práce jsou v úzkém vztahu k politice zahraniční. Rozumí se to samo sebou, ale svět už je takový, že se musí zdůrazňovat věci samy sebou srozumitelné.

U nás však musí to být zdůrazněno ze zvláštního důvodu. Rakousko-uherský carismus nedovoloval nám Čechům a Slovákům rozhodující účasti ve vládě a v zahraniční politice; odsud lze si vyložit fakt, že jeví se u nás jistá bázeň před odpovědností a že se zapomíná na to, jak naše postupování působí za hranicemi. Vídeň nenaučila naše lidi rozhodovat a neměla je k tomu, aby se stále obzírali po světě. Avšak teď máme svůj vlastní stát a ten vyžaduje smysl pro odpovědnost a světový rozhled; jest nám třeba státního

smyslu, smyslu pro stát. Mnozí němečtí historikové a politikové vytýkají Slovanům a také nám Čechům a Slovákům, že toho státního smyslu nemáme, že ho mají jen Němci; stačí připustit, že vídeňský a budapešťský absolutism donutily nás ke stálému odporu ke státu a tím uvykli jsme negaci státu. Tuto negaci musíme teď nahradit positivním smyslem pro stát.

Jestliže si přeju sesílení státního smyslu, nemluvím pro stát všemohoucí a absolutistický.

Náš nový stát nevyžaduje pouze tento všeobecný smysl státní, nýbrž my potřebujeme pro úspěšnou administraci nové úřednictvo; chcete-li, novou byrokracii. Novou — to jest, pracovitou, svědomitou, čestnou a poctivou, a při tom myslící a myslivou. Nové poměry, tvoření nového státu vyžaduje nejen od nejvyšších autorit vládních a od parlamentu, nýbrž od každého úředníka tvoření nové praxe, nestačí jen zákony a nařízení. Každý úředník je teď do jisté míry zákonodárcem. Odrakouštění administrace nesmí zůstat jen heslem!

Zkrátka — v politice vnitřní i zahraniční, musíme se teď postavit výše, hodně výše, musíme mít odhodlanost a odvahu, být většími, být světovými.

Úspěšné vybudování našeho státu vyžaduje účinný boj všech proti demoralisaci, která válkou a shroucením Rakousko-Uherska byla způsobena. Na tu demoralisaci se žaluje ve všech státech. Ale zdá se mi, že u nás se poněkud jednostranně ukazuje jen na velké přestupky, kdežto se zapomíná na přestupky v malém. Pozoruji, že často žalují na zločince lidé, kteří sami nešetří pořádku a práva v malém. Volá se po silné ruce, po diktatuře, po přísných zákonech — já bych chtěl zdůrazniti, že každý jednotlivec a jednotlivé organisace musí pracovat k očistě. Máme tisíce a tisíce spolků, máme různé organisace a jednoty učitelské, úřednické a j., máme Sokol, máme obecní správy, máme svůj

parlament, máme svůj tisk, ať každý ve svém působišti a okolí se zasadí o mravní ozdravení.

Neomlouvám naše poměry, pravím-li, že se mi naše nervosní netrpělivost zdá být do jisté míry neoprávněnou. Cizinci, kteří mne navštěvují, velmi často srovnávají naše poměry s poměry v okolních státech a pochvalují si náš celkový stav. Mně samému by nestačilo, že je u nás lépe, než u některých sousedů. Přece musím uznat, že se poměry povlovně lepší; na každý způsob nestačí očekávat mravní pomoc a spásu jen od státu, in concreto od byrokracie. Na jedné straně na tu byrokracii stále se žaluje, ale na druhé jí odevzdáváme svá pole a luka, své dílny a továrny, a konečně jí chceme přenechat i svou duši, vychování našeho karakteru. Budiž zdůrazněno se vší rozhodností, že náš nový stát, že republika a demokracie potřebují vedle svého administračního aparátu a armády také pevný mravní základ; bez mravních, bez karakterních jedinců, bez zdravých rodin, bez věrného přátelství, bez loyálnosti k různým společenským organisacím, jejíž jsme členy, bez solidnosti ve vší naší činnosti nemůže býti silné republiky. Demokracie bez uznání mravní autority, autority zásad a povolaných osob, je nemožna. Dosáhli jsme samostatné republiky, protože jsme horoucně věřili ve své národní ideály, že jsme ve svém nitru uznávali a ctili něco svatého a že jsme měli důvěru v lidi a lid; a stejně udržíme si svoji republiku a demokracii, když budeme věřit ve své ideály, když uznáme to svaté a když budeme důvěřovat jeden v druhého. Dobří političtí spisovatelé, jmenuji ze starších Tocqueville-a, ze živoucích Bryce-a, upozornili na Ameriku a její republiku, že je umožněna velkou úctou k náboženství a mravnosti. Naše republika demokratická, která se vzdala starých politických autorit, která se vzdala monarchismu, militarismu, bude pevně spočívat jen na všeobecné mravnosti: podle vzoru

demokratických republik, zejména Ameriky, usilujeme také o rozluku státu a církve a uvolňujeme se takto od církevní autority, jak ji Rakousko vybudovalo. Avšak to neznamená uvolnění mravnosti, nýbrž musí naopak znamenat sesílení všeobecné mravnosti. Protože Habsburkové zneužívali církve ke své politice, proto u nás církev se dostala do nevážnosti a lidé neradi slyší mravní napomenutí; nám však nesmí stačit negace církví, a nesmíme se stydět positivně usilovat o zvýšení veřejné a všeobecné mravnosti, o tu vnitřní sílu, kterou Havlíček tak neohroženě požadoval. A nerozpakuji se opakovat, že v rozluce státu a církve vidím také prostředek pro sesílení autority náboženské.

S tohoto mravního hlediska dívám se také na časové úkoly sociální reformy. Řekl jsem už a opakuji, že tyto reformy musí být pronikavé. Mluvíme všichni o socialisaci. Socialisace za docela abnormálních poměrů, způsobených dlouholetou válkou, je úkol velmi těžký a odpovědný. Vynikající socialističtí vůdcové a spisovatelé prohlašují ji za dané poválečné situace přímo za nemožnou. Chci ku věci něco povědět.

Socialisace předpokládá veřejnou kontrolu všeho hospodaření. Tak, jak se žádá státní rozpočet, stejně tak musí se žádat veřejný rozpočet všech podniků a závodů ve státě, rozpočet výroby, rozpočet všech potřeb. Marx a jeho stoupenci správně analysovali anarchii novodobé výroby: bez znalosti všech hospodářských sil, bez znalosti celkové produkce a potřeb nelze zahájit úspěšnou socialisaci.

Socialisace dále není možná, jestliže massy pracujícího lidu, jestliže dělnictvo se nenaučí pochopit celý proces výroby a distribuce. Nestačilo by tak zvanou buržoasii diktaturou k socialisaci přinutit; žádné násilí není blahodárným, a to neplatí pouze o násilí politickém, nýbrž i hospodářském a sociálním. Při socialisaci neběží také pouze o to, aby dělnictvo se súčastnilo vedení závodů. V normálních poměrech

správa nějakého závodu již hořového není věcí nejtěžší; avšak při hospodářské a sociální reformě tak pronikavé neběží jen o spolusprávu nebo převzetí závodů zavedených, nýbrž o vytvoření, zavedení závodů nových, neb alespoň o zdokonalování a účelnou přeměnu závodů a celé hospodářské praxe a organisace. Pro produkci je třeba podnikavosti a podnikavosti je tím více třeba, že všecky státy, celá Evropa je válkou ožebračena. Pravím-li podnikavost, tož nemyslím na spekulaci a hyperspekulaci, která se právě v abnormální době tak zhusta zjevuje, nýbrž na podnikavost tvůrčí, na vynalezavost, na geniální využití daných poměrů a vytvořování nových statků. Neběží jen, abych tak řekl, o socialismus distribuce, nýbrž o socialismus produkce.

Mluvím-li o této podnikavosti a tvořivosti, neříkám tím, že se jí nedostává dělnictvu a že jí oplývá buržoasie. Naopak, mám-li býti upřímným na obě strany, musím si postěžovat, že část naší buržoasie zdá se mi trpět nedostatkem právě té podnikavosti. Nemýlím-li se, naše industrie, srovnána s industrií západních států, má na sobě ještě ráz řemeslnické dílny. Je právě mladší. Vím, že v tom je jistá přednost, ale jest v tom při dané konkurenci světové také slabost. Tak jako politicky se musíme vyšinout k světovému rozhledu a k politice opravdově světové, stejně musí se všecko naše národní hospodaření, naše industrie, naše zemědělství, náš obchod a naše bankovnictví stát v nejlepším slova smyslu světovým. Vím, že se staly i v tom velké pokroky, ale poměry nového světového hospodaření nutí nás zanechat zděděnou hospodářskou malost. Buržoasie opravdu podnikavá dohodne se s inteligentním, podnikavým dělnictvem. Mne v historii nové doby vždy zaráželo chování dědičné aristokracie. Jak málo pochopila aristokracie francouzská znamení své doby, jak málo naučila se aristokracie rakousko-uherská z politických a sociálních revolucí

doby nově. A mně se často zdá, že novodobá buržoasie, tak zvaný velký kapitál, kráčí v tom v šlépějích staré aristokracie. Platí zde slovo starého filosofa: „toho, kdo chce, osud vede, toho, kdo nechce, vleče". Problém socialisace vyžaduje velmi opravdové a upřímné přemýšlení a dobré vzdělání dělnictva i kapitalistů; avšak dívám se na úkol socialisace nejen jakožto na úkol hospodářský, nýbrž také jakožto na požadavek mravní. Nevěřím, že tu běží o pouhý materialismus; ostatně snesu snáze materialismus hladového než přesyceného.

Prosím, neočekávejte ode mne podrobný program socialisace. To je úkolem nejen vlády, nýbrž také parlamentu a představitelů dělnictva a buržoasie. Ale je důležito, abychom si uvědomili tendenci doby a ducha, ze kterého sociální reformy se musí rodit. Poslanec Němec nedávno zdůraznil, že v nedlouhé době trvání naší republiky nekrvavým způsobem byly dosaženy mnohé a cenné sociální reformy. Myslím, že všecky strany s největší upřímností přijmou heslo: pronikavé sociální reformy bez krveprolití.

Nechci se v této souvislosti vyhnout problému tak zvaného bolševismu, a specielně ruského, protože spojením naší armády s Ruskem má pro nás význam zvláštní. Prožil jsem bolševistickou revoluci na Rusku; pozoroval jsem ji velmi z blízka a pozoroval jsem ji s největším zájmem, a, smím říci, docela objektivně. Lenin prohlašuje svůj komunistický program za pravý marxismus. Avšak Lenin se mýlí. Marx prodělal několik stadií svého socialistického vývoje; jistě třeba rozlišovat marxismus dvojí. Je marxismus revolučního roku 1848, komunistického programu, a prvního svazku „Kapitálu"; ale ve svém druhém stadiu Marx vzdal se již revolučnosti svého mládí a přijal stanovisko evoluční, až konečně Engels krátce před svou smrtí této revolučnosti se úplně vzdal a výslovně. Lenin a jeho stoupenci

dovolávají se tudíž marxismu, kterého se Marx a Engels sami později vzdali. Leninovský bolševism je skutečně mnohem více revolučním anarchismem, po případě syndikalismem než socialismem. O tom četné projevy Leninovy z poslední doby znalce věci nemohou nechat v pochybnosti. Lenin však dovolává se marxismu i jinak neprávem. Marx, to je pravda, staví dělnickou massu příkře proti buržoasii; z toho však Engels a Marxovi stoupenci správně vyvodili demokratický princip majoritní. Lenin však diktaturu proletariátu přejímá ve smyslu minoritním. Pokud však jde o proletariát ve smyslu Marxově, Marx a Engels si žádali dělníka, který se stane následníkem Fichte a celé německé filosofie a vědy a tento proletariát filosofický měl převzít od buržoasie vedení společnosti. Marx očekával od konečného převratu a od diktatury proletariátu vyšší stadium nejen vývoje hospodářského, nýbrž i kulturního. Avšak Lenin a jeho stoupenci representují hospodářský a kulturní primitivismus ruského negramotného mužíka. Lenin prohřešil se proti zákonu dělby práce, nepochopil, že vytvoření nové společnosti vyžaduje nové odborníky politické, hospodářské a sociální. Ve svých řečech Lenin velmi často připouští, že on a jeho stoupenci dělali chyby a že se chybami učili; jenže ty chyby znamenají tisíce a tisíce lidských životů marně utracených. Svědomitý sociální politik učí se ze zkušenosti věků, musí umět čerpat z historie, musí pochopit pravou tendenci vývoje, zejména své doby a na takové zkušenosti musí stavět svou novou budovu, resp. opravovat budovu starší. Leninova taktika upomíná příliš taktiku Ivana Hrozného. Ruský bolševismus nepřekonal ruského carismu. Nepopírám a sám jsem se o tom přesvědčil, mezi ruskými bolševiky jsou lidé ideální, jsou také theoretikové, ale nebyli s svého úkolu; dnešní Rusko a jeho zoufalá hospodářská anarchie, všeobecná bída a všeobecný hlad vyvracejí leninovský komunismus. Nevidím jediným

slovem v ruském bolševismu pravého marxismu a pokud je marxismem, je vyvrácením marxismu spíše než jeho potvrzením, jakože vůbec tato válka a její následky, zdá se mi, nejsou verifikací marxismu, nýbrž jeho vyvrácením. Zajisté si všimne každý, že bolševism v Rusku vznikl po porážce vojenské, podobně také v Německu a Uhrách, tedy v zemích poražených; pro psychologické pochopení moment nad míru výmluvný.

U nás se bolševism někdy odsuzuje jakožto neslovanský a neruský. Já naopak myslím, že Lenin je Rus a typický Rus, třebaže se německým socialismem pokazil.

U nás bolševismus by byl neorganický. Bylo by nesprávné přenášet k nám programy a methody ruské, vzniklé ze zvláštních a docela anormálních poměrů; naše dělnictvo má vyšší vzdělání, má jiné zkušenosti a úkoly než dělnictvo ruské a proto nemůže napodobit vzor ruský. Ale pokládám bolševistický komunism zásadně za nemožný.

Docela jiného rázu je politická a taktická otázka intervence proti bolševismu. Byl jsem a jsem proti intervenci na Rusi a v Uhrách. Každý národ musí v těžkých krisích pomoci sám sobě a Rusko prožívá velkou a těžkou krisi. Ta krise není jen způsobena bolševismem, nýbrž staletým vývojem. Bolševism Leninův je následek romanovského carismu. Proti bolševismu ruskému vojenská bariera sousedních menších států Evropě nepomůže; bolševism musí být překonán mravně, sociálními reformami a celou politickou výchovou. Já od srdce přeju Rusku brzké ozdravení, přeju si Rusko mohutné, ale demokratické. Rusku můžeme nejlépe pomoci, jestliže pomůžeme sobě. Politika opravdu česká a slovenská bude podporou a pomocí Rusku a Slovanstvu.

Sociální reformy, jak je žádá promyšlený a vědecky odůvodněný program socialisace, vyžadují pracovitost všech, všude, ve všem. Pracovitost znamená pocit povinnosti k denní pravidelné, t. zv. drobné práci; válka a její

romantismus a šířeji romantismus revoluční do značné míry překáží návratu do obyčejných kolejí; doufejme, že tuto nervosnost brzy překonáme.

Počítám s tím, že bolševism se neudrží. Ale z jeho pádu nebudeme vyvozovat důvody pro reakci. Vím, že politika posud se potácela mezi krajnostmi: my pro náš stát musíme mít promyšlený, reformní program a podle něho budeme klidně a stále postupovat, ať v Rusku bolševism padá nebo se drží. Poměrně delší trvání bolševismu v Rusku mělo by právě konservativním politikům otevřít oči!

Problém je příliš vážný, abych o svém stanovisku chtěl zanechat pochybnost; proto prohlašuji výslovně, že proti socialisaci nejsem. Válka a vzniknuvší z ní sociální revoluce nedovolí nikde nerušené trvání předválečného sociálního řádu. Jsme přece již hodně hluboko v postátnění; ovšem právě toto postátnění může nás poučit, že postátnění není vždy socialisací.

Bude nezbytné, aby se problém socialisace přesněji než posud studoval a rozebíral; nelíbí se mi, že tak četní přívrženci i odpůrci nevynikají nad pouhé heslo. A zejména nesmí se dělnictvu tolik slibovat; je pochybno, vedlo-li by se dělníkům hned v prvých stadiích socialisace lépe, než za režimu kapitalistického; není vyloučeno, že se mu dokonce povede hůře. Socialisace vyžaduje obětí nejen od kapitalistů, ale i od dělníků — běží přece o veliký princip, běží o přelom věkový, o jehož možnosti a žádoucnosti nemůže rozhodovati dočasný prospěch, třeba i všech.

V době přechodné — a ta bude trvat hodně dlouho — jistě by byl stav smíšený, nejen v zemědělství, nýbrž i v průmyslu; socialisaci nelze provesť hned a ve všech oborech, nýbrž postupně v oboru po oboru.

Pro tento postup je nutný přesně formulovaný program; také proto, aby pro všecky, zejména také pro podnikatelstvo nastala jistota.

A rozumí se, socialisační program musil by býti smluven mezinárodně; a to pro tempo postupu má také veliký význam.

Reální socialisační program nesmí zapomínat na socialisaci vzdělání. O této socialisaci se tolik nemluví, ale bez ní nebude socialisace hospodářské. Posavadní pokusy o t. zv. popularisaci vědy jsou jen části úkolu, jenž očekává opravdu demokratické ministerstvo vyučování. Socialisací vzdělání zabezpečí se společnosti tvůrčí individualism, silní jedinci, silní vzděláním, silní obětivostí. Nemohu než ještě jednou zdůrazniť, že socialisační reformy vyžadují přímo mathematickou rozvahu; bude třeba pilně pozorovat následky jednotlivých socialisačních pokusů a srovnávat je se stavem dřívějším; nestačí z abstraktních hesel dělat různé dedukce, nýbrž musíme se říditi vlastní zkušeností, poznáním vlastních domácích poměrů.

Žádoucí sociální reformy a vybudování našeho demokratického státu vyžadují značné finanční oběti. Už první vláda předložila Národnímu shromáždění budžet se značným deficitem a deficit ten bude ještě rozmnožen. Nemohu zde analysovat všecky ty příčiny, které způsobily náš deficit. Je to následek té hrozné, ničivé války, té jednostranné válečné výroby a toho rakouského byrokratického státního socialismu. A deficit budžetní není jen u nás, nýbrž i v zemích jiných, nejen poražených, nýbrž i vítězných. Ale stát náš má občanstvo poměrně zámožné, a naše země jsou od přírody bohaté. Proto vláda smí od občanstva požadovat značnější obětivost. Bude potřeba nových a výnosných daní. Připouštím, že státní správa musí být v duchu demokratickém zjednodušena a že musí ve všech oborech státní správy zavládnout promyšlené, vytrvalé šetření. Jen mimochodem zde poznamenávám, že pro ustálení státního hospodářství pokládám zřízení státní banky za neodkladné.

Abychom těmto nezbytným, těžkým, ale také krásným úkolům plně vyhověli, musí býti všeobecným úsilím zbaviti se starých jazykových a národních sporů, které Rakousko-Uhersko tak ohrožovaly, a které konečně do značné míry uspíšily jeho neslavný pád.

Na pařížské konferenci uplatnil se národnostní princip do značné míry. Avšak i nové státy mají národní minority. Vývoj moderní národnosti dál se současně s vývojem mezinárodnosti. Jak Dostojevský pěkně ukázal, člověk nemá pouze lásku k svému národu, nýbrž zároveň touhu k obcování s národy jinými a sjednocení všelidskému. To jest také smysl našeho humanitního programu našich křisitelů. Naše revoluční propaganda za hranicemi získala našemu národu sympatie ve jménu tohoto programu. Jsme nyní národ samostatný, máme stát svůj, nebudeme našimi dřívějšími národními odpůrci, Němci a Maďary, tak ohroženi, jak jsme byli. Politika v pravdě národní nebude šovinistickou. Je poučné, jak teď vážní němečtí politikové viní národní šovinism všeněmecký jakožto hlavní příčinu války a německé porážky. Šovinism je všude a vždycky slepý. Vím ovšem, že je také šovinism mezinárodnosti — ten svéroběhlý kosmopolitism, pohrdající národy malými a nepochopující, že pravá mezinárodnost není protinárodní, ani nenárodní. Čistá lidskost Kollárova může se jeviti jen v národnosti.

Naše národnostní politika loyálně přizná národní a jazyková práva ostatních národů naší republiky. Stát vytvořili jsme my a proto je docela přirozené, že bude mít svůj zvláštní ráz, to tkví ve věci a v samém pojmu samostatného státu. Ale v naší republice nebude žádného násilného odnárodňování.

Doufám, že Liga Národů bude přispívat k ustálení přátelských mezistátních a mezinárodních poměrů; na každý způsob musí být cílem naší politiky ustálit národní snášelivost a nejen snášelivost, — v naší republice budou národní

minority mocí pěstovat svou národnost docela nerušeně. Národní minority vůbec by mohly a měly mít poslání přispívat ke sblížení národů a k té žádoucí mezinárodnosti.

Panie a páni poslancovia!

K záveru chcel by som sa s Vámi rozlúčit; myslím, že hovorím k Vám naposledy. Viem, že volebný zákon sa už pripravuje, lebo volby by ste mali byť čo nejdriev. Môžete odstúpiť s vedomím, že ste vykonali slušný kus zákonodárnej práce; pri pomeroch ťažkých a docela nových pracovali ste veľmi pilne.

Náš parlament a naša vláda musí byť v našej republike obecne uznanou politickou autoritou; smiem povedať, že som od svojho vkročenia na domácu pôdu velmi toho dbal, aby som túto autoritu všemožne podporoval. Tomu zostanem verným aj v budúcnosti. Počul som ovšem volanie po diktatúre — — vidím v tom len snahu po vzornom usporiadaní a vybudovaní republiky. Republikánská sloboda, možno, tu a tam nie je správno chápaná a z toho plynú niektoré vady; ale som hlboko presvedčený, že proti slobode je jediný liek: viacej slobody a sloboda pravá.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DB
217
M3A58
1919

Masaryk, Tomas Garrigue
Poselstvi presidenta
prof. T. G. Masaryk

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 28 25 09 011 6